

Kungl. Djurgårdens förvaltning
Box 27138
102 52 Stockholm

Beslut

Datum 2017-09-18
Dnr 3.4.3-1955-2017

Ändring av skyddsbestämmelser för det statliga byggnadsminnet Lusthuset vid Nedre Manilla, Djurgården 1:1, Stockholms stad och län

Riksantikvarieämbetet beslutar med stöd av 6 § förordningen (2013:558) om statliga byggnadsminnen att skyddsbestämmelser enligt här bifogade förslag ska gälla för lusthuset vid Nedre Manilla.

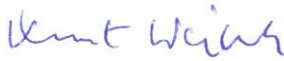
Redogörelse för ärendet

Regeringen beslutade 1965 att byggnaden skulle utgöra statligt byggnadsminne och fastställde 2004 skyddsbestämmelser. Vid en genomgång av gällande skyddsbestämmelser har det framkommit att bestämmelserna gällande området kring byggnaden är otydliga. Byggnadsminnet har därför tydligt avgränsats på den karta som hör till beslutet.

Ett förslag till ändring av skyddsbestämmelserna remitterades 2017-05-15 till den förvaltande myndigheten Kungl. Djurgårdens förvaltning som inte haft något att erinra mot förslaget.

Beslut i detta ärende har fattats av överantikvarien Knut Weibull efter föredragning av handläggaren Jan Karlsson. Även avdelningschefen Qaisar Mahmood och enhetschefen Emelie Nilsson har varit med om den slutliga handläggningen.

Riksantikvarieämbetet
Storgatan 41
Box 5405
114 84 Stockholm
Tel 08-5191 8000
E-post registrator@raa.se
Hemsida www.raa.se
Org.nr 202100-1090
Plusgiro 599 94-4
Bankgiro 5052-3620

Knut Weibull

Jan Karlsson

Bilaga:

Skyddsbestämmelser med bilaga

Kopia till:

Länsstyrelsen i Stockholms län

Stockholms stadsmuseum

Stockholms stad

RAÄ/Bebyggelseregistret

Förslag till ändring av skyddsbestämmelser för det statliga byggnadsminnet lusthuset vid Nedre Manilla, Djurgården 1:1, Stockholms stad och län

Skyddsbestämmelser

Byggnadsminnet omfattar byggnaden lusthuset inom det avgränsade området enligt bifogade karta (bilaga 1).

Följande skyddsbestämmelser ska gälla för byggnadsminnet:

1. Byggnadsminnet ska vårdas och underhållas på ett sådant sätt att dess utseende och dess karaktär bevaras. Området får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras. Inom området får inte vidtas sådana åtgärder med mark och vegetation som minskar områdets kulturhistoriska värden. Karaktären av öppen ängsmark med stora lövträd skall bevaras samtidigt som utsikten mot sjön behålls.
2. Byggnaden ska vårdas och underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten ska utföras på ett sådant sätt att byggnadens kulturhistoriska värden bevaras. Underhållet ska ske med material och metoder som är anpassade till byggnadens egenart.
3. Byggnaden får inte rivas eller flyttas.
4. Byggnadens exteriör får inte byggas om, byggas till eller på annat sätt förändras.
5. Byggnadens stomme, planslösning och fasta inredning får inte förändras.

Om det finns särskilda skäl får, enligt 7 § förordningen (2013:558) om statliga byggnadsminnen, byggnadsminnet ändras i strid mot skyddsbestämmelserna. Ansökan om tillstånd till sådan ändring lämnas på en särskild blankett till Riksantikvarieämbetet.

Begreppsförklaringar

Med *mark och vegetation* avses den jord som omger byggnaderna med eller utan beläggning och anlagd växtlighet.

Med *vård och underhåll av byggnader* avses åtgärder för skötsel som behövs för att vidmakthålla en byggnads tekniska egenskaper och utseende. Underhåll avser både arbeten som måste göras vid upprepade tillfällen och speciella åtgärder som ska hålla byggnaden i gott tekniskt skick. Till underhåll räknas inte åtgärder som tillför en byggnad nya egenskaper, till exempel en ny kulör. Exempel på underhållsåtgärder är: ommålning, putslagning, lagning av tak och utbyte av skadade delar, dock inte omläggning av alla takytor eller omputsning av hela byggnaden.

Med *material och metoder som är anpassade till byggnadernas egenart* avses material och metoder som ursprungligen användes när en byggnad eller byggnadsdel uppfördes. I de delar av byggnadsminnet där kulturhistoriskt relevanta material fortfarande används får dessa inte ersättas med andra material. Med metoder avses bland annat bearbetning av trä, framställning av fönsterglas och applicering av puts och färg.

Med *stomme* avses byggnadens konstruktiva/bärande delar såsom bjälklag, balkar, pelare, valv, takstolar, bärande ytterväggar och bärande innerväggar, murar, murstockar och grundkonstruktioner. Till stomme räknas inte de ytskikt som finns på bärande konstruktioner, till exempel putslager, färgskikt och golvmaterial.

Med *planlösning* avses det sätt rummen eller utrymmen i en byggnad är fördelade och belägna i förhållande till varandra. Med *förändring* avses till exempel rivning av väggar, trappor, upptagning eller igensättning av dörröppningar, ändring av kommunikationsvägar, rumsformer och rumsvolymer samt delning av rum med väggar eller bjälklag.

Med *fast inredning* avses det varmed byggnaden blivit försedd, om det är ägnat till stadigvarande bruk för byggnaden eller del av denna. Fast inredning omfattar till exempel dörrar, fönster, lister, taklister, paneler, golvbeläggning, eldstäder och kakelugnar.

Motivering

Lusthuset har ett arkitekturhistoriskt värde, då det ingick i en större gårdsanläggning uppförd på 1790-talet efter planer av en av tidens tongivande arkitekter Louis Jean Desprez.

Lusthusets nyklassicistiska formspråk med den släta panelen och takets toppiga form ger byggnaden ett arkitekturhistoriskt värde. Dess placering som utsiktspunkt på en kulle vid vattnet bidrar också till kulturhistoriska värdet.

Kort historik och byggnadsbeskrivning

På en kulle omgiven av ängsmark och stora lövträd ligger lusthuset på en kallmurad grund. Utsikten mot vattnet är delvis igenväxt. Lusthusets yttre form karaktäriseras av dess åttakantiga plan och det toppiga taket med den höga vindflöjeln. Typiskt för det sena 1700-talet är ytterväggarnas släta stående panel. Yttertakets är täckt med släta liggande tjärade bräder med kopparplåttäckta skarvar. Fönstren är utbytta under 1900-talet och fasaderna är ommålade. Interiören med pärlspontklädda väggar och tak representerar förändringar utförda under tidigt 1900-tal.

Byggnaden ligger på södra Djurgården i ett kuperat landskap med blandskog och bebyggelse i form av stora villor med tillhörande gårdar och parker. I slutet av 1600-talet eller början av 1700-talet byggdes här ett av de kruthus som uppfördes utmed Djurgårdens stränder.

Området var glest bebyggt fram till slutet av 1700-talet, då en rad sommarhus uppfördes. En del av området, Tolvöresholmen, köptes av den spanske diplomaten Corall 1790 och han lät döpa området till Manilla. Fastigheten bebyggdes och en engelsk park anlades. Till sin hjälp tog Corall arkitekten Louis Jean Desprez. Av anläggningen finns, förutom bostadshuset där det äldre kruthuset införlivats, endast lusthuset bevarat. År 1909 byggdes bostaden till efter ritningar av arkitekt Ragnar Östberg på uppdrag av bokförläggare Karl Otto Bonnier.

Sedan tidigare hade Corrals anläggning delats i tre delar Övre Manilla, Nedre Manilla och Manillaholmen. Manillaskolan uppfördes 1864 och ligger på Övre Manilla.

dsvägen

226

238A 238B 238C
238D

230 232

6.63
5.75
4.44
4.31
4.13
3.14
2.68
2.36
1.78
1.53
1.25
1.30

8.6

8.8

8.2

6.6

7.30

0.1

10

8

7

6

5

4

2

3

7

6

5

6

2

224